

Glasiło Društva Novo mesto
Izhaja četrtletno – 15. februarja, 15. maja,
15. septembra in 15. decembra
Odgovorni urednik: Marjan Ivan Moškon
Lektorira: Nina Štampohar
Letna naročnina 5 evrov,
člani dobivajo IZZIV brezplačno
Priprava za tisk: GRAFIKA TOMI
Tisk: TISKARSTVO OPARA

izziv

Novo mesto, 15. septembra 2013

Leto XII, številka 3

Neustadt (Rudolfswerth.)

Litho u. gedr. b. H. Lampel in Vrata

Petstoletnico je NOVO MESTO (na litografiji) dočakalo v precej bolj skromnih mejah kot jih bo imelo za 650-letnico, vsekakor pa je bilo za svoj čas prometno bolj urejeno. Na reprodukciji iz Heinricha Coste Reiseerinnerung aus Krain izstopata obe cerkvi s pripadajočimi poslopji, lesen most čez Krko in sodišče (Iz zbirke Dolenjskega muzeja)

650-LETNICA NOVEGA MESTA

Včasih na Kranjskem prvo za Ljubljano

Uradni začetek oziroma rojstni dan Novega mesta, katerega območje ima evropsko poznano izjemno bogato preteklost že v prazgodovini, sega v 14. stoletje, ko je 7. aprila 1365 Rudolf IV. Habsburški, imenovan tudi Ustanovitelj, iz političnih in strateških razlogov na Dunaju podpisal posebno listino. Z njo je novemu mestu na okljuku reke Krke v takratni Slovenski marki (krajini) podelil mestne pravice, ki jim danes rečemo privilegijska lista, nekoč pa so jo imenovali ustanovno pismo, in ga poimenoval po sebi – Rudolfswerd.

Uradno in neuradno so se v zgodovini mesta pojavljala številna različna imena, predvsem izpeljanka imen Rudolfswerd in Novo mesto v nemščini, čeprav ga je prebivalstvo že od začetka poimenovalo preprosto Novo mesto. To uradno ime je dobilo leta 1918 po razpadu Avstro-Ogrske; do takrat pa od 500-letnice mesta se je imenovalo Rudolfovo.

Praznovanje rojstnega dne mesta kot občinskega

praznika v Novem mestu praznujemo šele od leta 2002, ko je leto pred tem to na eni svojih sej potrdil Občinski svet Mestne občine Novo mesto. Od takrat tudi na ta dan poteka osrednja proslava s podelitvijo najvišjih občinskih nagrad in priznanj.

Praznovanja rojstnega dne mesta so potekala tudi že v preteklosti, za

kar je največ ohranjenih podatkov v zadnjih dveh stoletjih, in to večinoma ob okroglih jubilejih.

Iz arhivskih in časopisnih virov je razvidno, da je bila še posebno velika pozornost temu namenjena leta 1865 ob petstoletnici in leta 1965 ob šeststoletnici ustanovitve mesta. Pri obeh prireditvah je bila izrazita želja me-

ščanov, naj občina posveti več pozornosti naložbam in trajnim pridobitvam, ki so v javno dobro, in ne le enkratnim dogodkom.

Podrobneje je to na javni tribuni Mestne občine Novo mesto, posvečene 650-letnici mesta aprila letos, predstavila kolegica, zgodovinarica in sodelavka v muzeju Majda Pun-

Nadaljevanje na 2. str.

Kaj meščani pričakujemo od oblasti

Darilo mestu z imenom Novo mesto in največjemu srednjeveškemu Glavnemu trgu za šeststopenjdeset rojstni dan je: zaveza zdajšnje in prihodnjih oblasti, mestne občine in pokrajinskega središča z imenom Novo mesto, da bodo resno, odgovorno in brez iskanja opravičil poskrbeli za strokovno, temeljito in celostno obnovo Glavnega trga in starega mestnega jedra.

Zaveza je razdeljena v dva dela, in sicer:

- ❖ praznovanje 650-letnice in tisto, kar mora biti
- ❖ narejeno do praznika

7. aprila 2015 ob predlogih Društva Novo mesto in vseh meščanov, ki delujejo v različnih društvih.

Predlogi upravnega odbora Društva Novo mesto so:

- ❖ imenovanje častnega odbora, v katerem naj na prošnjo in povabilo mestne oblasti delujejo gospodarstveniki in ugledni meščani, ki bodo pripravljene pomagati pri zbiranju potrebnega denarja;
- ❖ imenovanje dejavnih odborov, ki bodo skrbeli za posamezna področja in zagotavljali, da bo za praznovanje

vse potrebno in pravočasno zelo dobro nared;

- ❖ objaviti javni razpis za oblikovanje plakata in celostne grafične podobe slovesnosti;
- ❖ obvezno je treba poravnati jame na pločnikih, odstraniti asfaltne packe in jih za silo poravnati z betonom, ki je grd, je pa vsaj sive barve in manj opažen;
- ❖ obvezno je treba poskrbeti za dobro in za stari Glavni trg primer-no osvetljava;
- ❖ različni napisi nad trgovinami morajo biti primerni za stari Glavni trg;

Programske usmeritve

Predsednik Društva Novo mesto Tomaž Golob je na spomladanskem zboru članov kot glavne programske usmeritve društva poudaril:

- ❖ sodelovanje z vsemi novomeškimi deležniki, ki jih to zanima, za oblikovanje kakovostnega komunikacijskega omrežja in zemljevida znanja;
- ❖ prirejanje pogovornih večerov in javnih tribun, na katere bomo povabili priznane slovenske strokovnjake, z različnih znanstvenih področij;
- ❖ zagovarjanje javnega interesa; občina mora pri svojem delu upo-

Društvo
Novo mesto

štovati tudi nevladni sektor, z njim vzpostaviti civilni dialog ter zagotoviti obliko partnerstva;

- ❖ dejavno sodelovanje pri obeležitvi 650-letnice ustanovitve Novega mesta 2015, v ta namen pa je Društvo Mestni občini Novo mesto že posredovalo vrsto pobud in predlogov;
- ❖ obuditev delovanja delovnih skupin in vključevanje kar najširšega kroga sodelavcev,
- ❖ možnost kandidiranja v mestni svet, končna odločitev pa bo prav gotovo odvisna od prihodnje prepoznavnosti in vloge društva v mestnem prostoru;
- ❖ obeležitev 20-letnice delovanja Društva Novo mesto.

STAŠA VOVK

Včasih na Kranjskem prvo za Ljubljano

Nadaljevanje s 1. str.

gečar. Prav to bi moralo prevladati tudi ob bližajoči 650-letnici mesta, ki bi jo v 21. stoletju veljalo dostojno obeležiti, še posebej z ureditvijo mestnega jedra oziroma Glavnega trga, nekoč osrednjega in najpomembnejšega dela mesta, danes pa ... Še posebej, ker je (po Valvasorju) Novo mesto v tistih davnih časih veljalo takoj za Ljubljano za drugo najimenitnejše mesto na Kranjskem.

Veliki ali danes Glavni trg, ki je v zgodovini doživel številna uradna in neuradna poimenovanja in preimenovanja, po drugi svetovni vojni dokončno Glavni trg, kar je bilo med prebivalci v vsej zgodovini najbolj uveljavljeno ime, pa je presenečal s svojo velikostjo in se ga je omenjalo celo kot največjega na Kranjskem in je še danes prav gotovo med največjimi v Sloveniji. Žal pa danes bolj spominja na ulico kot pa na trg, saj ga njegova neurejenost in ena glavnih prometnih žil skozi Novo mesto tako zožuje, da sta njegovi veličina in imenitnost, razen na starih fotografijah in razglednicah, pravzaprav povsem nerazpoznavna.

V svoji zgodovini je doživel tako vzpone kot padce, imel veliko in majhno število prebivalcev, bil izredno živahen in povsem opuščen, celo tako, da so poročila s konca 16. stoletja omenjala, da je po njem po vseh tegobah tistega časa, ki so doletela mesto (od požarov do kuge), rasla celo trava. Se je pa človek po drugi svetovni vojni tako zelo ponorčeval iz njega, da ga je med ostalim spremenil kar v nepregledno in s pločevino natrpano ulico, ki mu jemlje ves nekdanji sijaj, utrip in ponos mesta.

Že zato bi ob prihajajoči 650-letnici veljalo vse sile usmeriti v nujno in celovito ureditev komunalne oziroma infrastrukturne prenove Glavnega trga, urediti prometni režim, ki bi ga vsaj zgornji del trga moral zaobiti, in življenje iz zaprtih prostorov (gostinski in trgovski lokali) preseliti na trg, kar nekateri poskušajo storiti že danes, kljub vsem nevarnostim, hrupu in smradu, ki jih povzročajo motorna vozila. Najnovejši lep in pozitiven primer za to so letošnji Novomeški poletni večeri, ki so bili tudi pravšnji dokaz, da bi Glavni trg lahko zelo do-

bro živel in še bolj zaživel brez pločevine.

Zamisli, kaj in kako še narediti ter izboljšati podobo ter živahnost in utrip mesta z Glavnim trgom – ki je zagotovo poleg arheoloških znamenitosti mesta in okljuka reke Krke, ki obdaja mesto, njegov najznamenitejši del –, je in bo nedvomno še veliko, a prenova in zapora trga ter dokončno sprejeti program obnove Narodnega doma, ki bi se v letu 2015 vsaj s simbolnim dejanjem morala začeti, bi bile lahko več kot primerna in dostojna obeležitev tako pomembnega jubileja, kot je 650-letnica mesta.

Za kar najbolj slavno leto se bo prav gotovo vsak po svojih močeh, znanju in izkušnjah poskušal predstaviti s svojo dejavnostjo in dati svoj prispevek k tej pomembni obletnici. Nekateri, ki smo navajeni delati na daljši rok, že imamo svoje programe pripravljene in natančno vemo, kakšen bo naš prispevek k temu prihajajočemu jubileju mesta. V Dolenjskem muzeju pripravljamo dva obsežna razstavna projekta z ustreznima publikacijama, in sicer bomo na prvem predstavili upodobitve mesta na različnih muzejskih predmetih, vključno s fotografijami in razglednicami, drugi pa bo posvečen 100-letnici rojstva Vladimirja Lamuta, ki sovpada z jubilejem mesta, s pred-

stavitvijo celotne zbirke del, ki jo hranimo v muzeju in do zdaj kot taka še nikoli ni bila objavljena in predstavljena javnosti, s čimer želimo spomniti in obuditi tudi spomin na pomembnega Novomeščana, ki je na likovnem področju poleg Božidarja Jakca v Novem mestu, Dolenjski in Sloveniji pustil neizbrisen pečat.

Nekateri jih še snujejo, marsikdo pa bo čakal na odločitev Mestne občine Novo mesto, koliko sredstev bo namenila za ta

Društvo Novo mesto niti ne gradi, niti ne ruši, saj za kaj takega nima ne denarja ne moči, lahko pa opozarja, če drugi tega ne počno po zdravi pameti.

namen. Zato menim, da bi na občini morali kar najhitreje imenovati skupino ljudi, ki bo bdela in usmerjala program obeležitve te obletnice, pripravila nabor vseh projektov, ki so uresničljivi v tem letu, ali pa bi se takrat vsaj morali začeti izvajati, zato pa bi ji vsi izvajalci morali do konca leta 2013 predlagati svoje programe, vse to gmotno ovrednotiti in predlagati, koliko de-

narja naj za to namenijo v proračunu Mestne občine Novo mesto.

Že zdaj je jasno, da krizi, v kateri in s katero živimo, še ni videti konca, in da se bo treba obnašati skrajno razumno in učinkovito. Zato bi še enkrat več morali vse sile usmeriti v trajne pridobitve, druge enkratne dogodke, ki bodo potekali vse leto, pa izvajati premišljeno, s tem da bi se vsak od izvajalcev moral vprašati, kaj in kako lahko sam prispeva k temu, da bo Novo mesto kar najbolj slavno in dostojno proslavilo ta visoki jubilej.

Še posebej, da se tudi nam ne bi zgodilo, kot se je to dogajalo v preteklosti, da so bili jubileji mesta in z njimi povezana praznovanja vedno samo spodbuda za razmišljanje o razvoju in potrebnih spremembah v mestu, uresničitev pa se je precej razlikovala od načrtovanega, predvsem zaradi običajno prepozno sestavljenega načrta praznovanja in zagotovitve potrebnih finančnih sredstev.

650-letnica je tako priložnost, je pa tudi obveza, odgovornost in dolg vseh nas, njenih prebivalcev, še posebej pa odgovornih na Mestni občini Novo mesto do mesta in možnosti, ki nam jih ponuja, da v njem lahko živimo in ustvarjamo, ne pa samo, da ga izkoriščamo.

ZDENKO PICELJ

Arheologi iz zasebnega podjetja raziskujejo po naročilu Mestne občine Novo mesto.

Arheološka

Podjetje arheologa Primoža Stergarja je v dneh od 16. do 18. julija letos na območju tržnice in Florjanovega trga v zgodovinskem jedru Novega mesta opravilo štiri arheološke testne izkope. Raziskave arheoloških ostalin je bilo treba opraviti zaradi celovite prenove mestne tržnice in Florjanovega trga po načrtih projektivnega biroja Studio Pirss, d. o. o., iz Ljubljane.

Določitev kraja arheoloških testnih jarkov novomeške območne enote Zavoda za varstvo kultur-

Upravni odbor in nadzorni odbor Društva Novo mesto

Na junijski seji upravnega odbora so člani sprejeli naloge v štirih delovnih skupinah, ki bodo skrbele za izvajanje programskih usmeritev društva. Na tem mestu jih predstavljamo s portreti.

Tomaž Golob, predsednik

Mitja Simič, tajnik

Staša Vovk, blagajničarka

Tina Cigler

Marija Gregorčič Kožuh

Joža Miklič

Marjan Moškon

Mojca Novak

Slobodan Novakovič

Zdenko Picelj

Člani nadzornega odbora Društva Novo mesto

Sonja Simčič

Anton Škerlj

Igor Vidmar

Matjaž Verbič

Eva Simič

Ivan Hrovatič

Usposabljanje za COHEIRS

V okviru projekta COHEIRS je od 18. do 20. junija 2013 v Bruslju potekalo usposabljanje lokalnih trenerjev, ki se ga je udeležilo 55 predstavnikov 31 organizacij iz 12 evropskih držav, med njimi pet Novomeščanov, predstavnikov Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto in Društva Novo mesto: Mitja Bukovec, Tomaž Golob, Andro Goblon, Mateja Jaklič in Mitja Simič. Cilj projekta COHEIRS – Civic Observers for Health and Environment: Initiative for Responsibility and Sustainability (Civilni opazovalci za zdravje in okolje: pobuda za odgovornost in trajnostni razvoj) je zagotoviti primerno raven okoljske in zdravstvene zaščite ter spodbuditi dejavno udeležbo državljanov na področjih okolja in zdravja na lokalni, nacionalni in evropski ravni.

Nosilec projekta, ki ga v okviru programa Evropa za državljanke sofinancira Evropska komisija, je mednarodna organizacija ALDA (Association of Local Democracy Agencies) s sedežem v Strasbourgu, v projektu pa sodeluje sedemnajst partnerjev iz dvanajstih evropskih držav, med njimi tudi Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto. Usposabljanje je bilo osredotočeno na razvoja-

nje medkulturnih pristojnosti, instrumentov za motiviranje in udeležanje državljanke udeležbe ter dejavno sodelovanje v poteku odločanja na področju okolja in zdravja.

Program dogodka je bil sestavljen iz štirih delov. V prvem delu so se udeleženci razdelili v manjše skupine, da bi se stkale vezi ob hkratnem spodbujanju medkulturnega dialoga in razumevanja. V drugem delu smo se ukvarjali s splošnim okvirom projekta in dejavnosti. Marco Boaria (ALDA) je udeležence podrobneje seznanil s programom Evropa za državljanke in z obeti v programskem obdobju od 2014 do 2020. Strokovnjak iz Mednarodnega združenja zdravnikov za okolje (ISDE Italija) Prisco Piscitelli je predstavil okoljsko politiko, določeno v 191. členu Pogodbe o delovanju Evropske unije.

V tretjem delu smo se osredotočili na zdravje in okoljske izzive. Udeleženci so opredelili glavna vprašanja, ki v zvezi s tem zadevajo lokalne skupnosti. Prisco Piscitelli in Dominique Belpomme sta poudarila pomen povezave med okoljem in zdravjem in predstavila t. i. pariški poziv.

Do februarja 2014 bomo v Novem mestu pripravili tri delavnice o onesnaženju mestnega ozračja in posledično negativnih vplivih na zdravje prebivalcev mesta. Zaključke delavnic bomo predstavili lokalni skupnosti, pristojnim ministrstvom, družabnikom v projektu in Evropski komisiji.

MITJA BUKOVEC
Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto

Metja pod nadzorom novomeške enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine občine Novo mesto najdišče na Florjanovem trgu.

izkopavanja na Florjanovem trgu

ne dediščine Slovenije je temeljila po eni strani na skromnih arhivskih virih in mapnih predlogah, zlasti Franciscejskem katastru iz 1825 in Reambulančnem katastru iz 1865, po drugi pa na študiji Urbanističnega inštituta SR Slovenije iz leta 1982, v kateri je današnja generalna direktorica Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije Jelka Pirkovič analizirala morfološke značilnosti prostora Novega mesta.

Na podlagi omenjenih virov in razčlenitev lahko sklepamo, da je na Florjanovem trgu stala najstarejša novomeška cerkev sv. Antona, v virih imenovana tudi cerkev sv. Antona v gozdu. Očitno so jo sezidali prebivalci trške naselbine Gradec (na območju današnjega Prešernovega trga) pred ustanovitvijo mesta leta 1365 in je stala na vzhodnem, neposeljenem in z drevesi zaraščenem delu naselja. Cerkev je leta 1664 z večino drugih objektov v mestu pogorela. Cerkev so nato obnovili, ji prizidali kapelo sv. Florijana in ji spremenili zavetnika. Poslej se je imenovala po sv. Florijanu, zavetniku pred požari.

Leta 1810 so jo Francozi zaprli, jo podržavili in jo spremenili v skladišče soli. Avstrijci so cerkvico spet vrnilo mestu, toda zaradi izredno slabega stavbnega stanja so jo 1825 vnovič zaprli. Podrli so jo v drugi polovici 19. stoletja, kar je razvidno tudi iz Reambulančnega katastra iz leta 1865, na katerem je cerkvica že prečrtana.

Na podlagi omenjenih zgodovinskih virov je Center za preventivno arheologijo Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije pred časom opravil geofizikalne raziskave tal na Florjanovem trgu, s katerimi so pod površino trga zaznali ostanke zidov. Z omenjenimi arheološkimi poskusnimi izkopi so arheologi dejansko našli temelje v osnovi srednjeveške cerkve, ostanke cerkvenega tlaka iz apnenega estriha in sledove požara iz 1865, mestni kanal za odvajanje nesnage in ostanke gradbenih posegov, ki so bili narejeni po letu 1953 za potrebe ureditve zunanjih tržnih površin na Florjanovem trgu. Na vogalu zdajšnje tržnice, med Florijanovim trgov ulico, ki pelje na Glavni trg, je sodeč po arhivskih mapnih predlogah stala pritlična hiša, v kateri je bila do 1901 gostilna Pri Kosu. Kot je razvidno iz Franciscejskega katastra se je v vzhodnem delu naslanjala na poslopje na Glavnem trgu 29, medtem ko je na Florijanovem trgu mejila na obsežen vrt, ki se je razprostiral za hišo na Glavnem trgu 27. Hišo so porušila letala med bombardiranjem Novega mesta 1943.

Tudi tu sta dve arheološki poskusni sondi odkrili starejše arheološke plasti z ohranjenimi srednjeveškimi stojkami (talna ležišča za lesena gospodarska poslopja). Na podlagi omenjenih testnih arheoloških sondiranja bo območna enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine na Florjanovem trgu in tržni-

ci določila območja sistematičnega arheološkega izkopavanja, ki se bodo začela še v letošnjem letu. Ta so potrebna tudi zaradi dejstva, da je bilo do zdaj zgodovinsko jedro Novega mesta, za razliko od ostalih zgodovinskih mest v Sloveniji, zelo slabo arheološko raziskano, kar pomeni, da obstajajo samo skromni gmotni dokazi, ki bi potrjevali, ovrgli ali dopolnili prav tako skromne arhivske vire za omenjeno mestno območje.

Z nadaljnjimi arheološkimi raziskavami bomo zato predvsem raziskovali razvoj morfološkega prostora in tipoloških značilnosti odkritih ostankov stavbnih najdb, poselitev mestnega prostora skozi čas in reševali zapise prejšnjih stanj pred gradbenimi posegi. Z novo ureditvijo trga pa se obeta tudi sprememba prometnega režima. Naložbenica arheoloških raziskav in prenove mestne tržnice ter Florjanovega trga je Mestna občina Novo mesto.

TOMAŽ GOLOB

Sodelujte v IZZIVU

IZZIV bo lahko kritično obravnaval pereče zadeve tudi z vašo pomočjo, če boste v njem sodelovali s svojimi pogledi, mnenji, predlogi in opozorili. Prispevke pošljite na naslov: za IZZIV, Cankarjeva 37, Novo mesto ali po elektronski pošti izziv.nm@gmail.com

Dolenjski udeleženci usposabljanja med delom v Bruslju (Foto: Tomaž Golob)

Osrednja čistilna naprava v Ločni je znotraj podobna tovarni čez cesto (posnetek iz predstavitve na novinarski konferenci)

NOVA OSREDNJA ČISTILNA NAPRAVA V LOČNI Uresničitvi velikega projekta naproti

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je Mestni občini Novo mesto maja letos izdalo Odločbo o poskusnem obratovanju nove Centralne čistilne naprave Novo mesto na kraju, kjer so pred leti zgradili čistilno napravo

v Ločni. S tem se do izdaje uporabnega dovoljenja končno zaključuje dolgoletne dejavnosti urejanja prejšnjega stanja nezadostne kakovosti čiščenja odpadnih voda in širjenja neprijetnih vonjav v okolje.

Obstoječa čistilna naprava, ki je bila zgrajena leta 1974 in dograjena v letu 1979, prostorsko kot tudi tehnološko ni več zadostovala evropskim predpisom. Poleg hidravlične preobremenitve čistilna naprava ni zadoščala predpisu o stopnji nitratov in fosfatov na izlivu v reko Krko. Zato je bilo za zadostitev evropskim standardom na področju varstva okolja treba posodobiti čistilno napravo na obstoječem kraju ali zgraditi novo drugje.

Ker so se z evropskim denarjem za obdobje od 2007 do 2013 nakazovale možnosti sofinanciranja projektov za zaščito okolja in voda, je Občinski svet Mestne občine Novo mesto v letu 2006 sprejel sklep, da posodobi čistilno napravo v Ločni. Kar se tiče lokacije, odločitev sicer ni bila modra, saj je bila v nasprotju z interesi krajanov naselja Ločna (o tem morda v kakšnem drugem prispevku). Edino razumno opravičilo je narokovalo dejstvo, da se je za koriščenje evropskega

denarja bilo treba izkazati z izdelano prostorsko in tehnično dokumentacijo ter pridobljenim gradbenim dovoljenjem. Ker tega pogoja občina drugje v kratkem času zagotovo ne bi mogla izpolniti, se je s tem krajevno prebivalstvo nejevoljno sprijaznilo.

Po tej odločitvi Občinskega sveta je župan Mestne občine Novo mesto aprila 2007 imenoval Projektni svet za načrtovanje nadgradnje Centralne čistilne naprave (CCN) Novo mesto in kanalizacijskega omrežja. Komisija, ki bo svojo vlogo opravljala do pozitivne odločitve o uporabnem dovoljenju, sestavljajo: Jože Kobe iz MO Novo mesto, Igor Ilar, Ljubomir Jakše, Andreja Gorše iz Komunale Novo mesto in Slobodan Novaković kot predstavnik KS Ločna-Mačkovec.

Naloge Projektnega sveta so bile priprava razpisne dokumentacije in izvedba postopka izbire izvajalca, spremljanje izgradnje, ugotavljanje delovanja čistilne naprave med poskusnim obratovanjem do končne izdaje uporabnega dovoljenja. Enaka vloga projektne skupine je tudi v uresničitvi Projekta

hidravlične izboljšave kanalizacijskega omrežja.

Projekt Hidravlične izboljšave kanalizacijskega sistema in centralna čistilna naprava v Novem mestu je na podlagi študije Gospodarjenje z vodami v porečju reke Krke vključen v pilotni projekt Odvajanje in čiščenje odpadnih voda v porečju reke Krke. Izgradnjo je delno financirala Evropska unija, in sicer iz kohezijskega sklada v okviru programa Razvoj okoljske in prometne infrastrukture iz finančne perspektive za obdobje 2007–2013.

Celotni projekt je organizacijsko in delovno razdeljen v dve stopnji izgradnje. Prva stopnja obsega Centralno čistilno napravo Novo mesto (CCN) in spremembe zasnove primarnega omrežja do CCN Ločna. Druga stopnja, ki je še v gradnji, pa primarni kanal Kandija-črpališči Bršljin in Kandija-sekundarna mreža Šmihel ter zadrževalne bazene deževnih voda v Šmihelu, na Težki vodi, v Gotni vasi, na Mestnih njivah in še dva druga.

Iz celotnega prikaza obsega potrebnih objektov na kanalizacijskem omrežju in čiščenju odpadnih voda je razvidno, da gre za izredno razvejan in zahteven sistem, ki je pogojevan z razgibano površinsko značilnostjo Novega mesta in reko Krko. Zato je na celotnem kanalizacijskem omrežju treba zgraditi črpališča ter baze za zadrževanje in razbremenjevanje deževnih voda. Zadrževalni bazeni in razbremenilniki imajo zaradi pretežno mešanega sklopa za odvajanje odpadnih voda nalogo nadziranega razbremenjevanja in zadrževanja voda v času padavin. S takim uravnavanjem se doseže najboljši možni učinek zaščite reke Krke in njenih pritokov.

Z ureditvijo čistilne naprave je dosežen zastavljeni cilj, »da je z ozirom na mesto naprave v mestnem okolju treba izbrati tako tehnologijo čiščenja, ki bo najbolj zadostila merilom in normativom zaščite voda in vplivom na okolje«.

(Konec prihodnič)
SLOBODAN
NOVAKOVIČ

Iskreno ob dvajsetletnici

Letos bo minilo 20 let od ustanovitve našega društva. O delovanju društva teh 20 let ste lahko že veliko izvedeli vsi, ki ste ga spremljali. Zato nimam namena naštevati posameznih akcij, pobud, predlogov, uspehov in porazov v tem času. Prav tako ne želim ponavljati načrtov za prihodnost, ker jih je podrobno nakazal in obrazložil predsednik. Verjetno se že sprašujete, o čem pa bom potem pisal. Zamislil sem se tudi jaz, ker živimo v popolnoma drugačnih razmerah, kot so bile v času naše ustanovitve. Pa naj bo tale moj prispevek samo poskus čestitke društvu ob rojstnem dnevu.

Ustanoviteljem sta bili zavest in skrb za naše mesto edina motiva za razmišljanje o tem, kaj in kako storiti, da bo naše mesto res »novo« mesto v vseh pogledih: po videzu, kakovosti življenja v njem, prepoznavnosti v slovenskem in evropskem prostoru in zavedanju, da ima mesto tako bogato zgodovino, da bo lahko vsakdo, ki živi v njem, ponosen, da je Novomeščan. Tako naše razmišljanje smo povzeli v pravila društva in po njih bolj ali manj uspešno delovali.

Kljub spremembam, ki so medsebojne odnose in naši družbi poslabšale (če kdo meni, da se motim, in bo v tem prepričljiv, bom srečen), ima društvo še vedno iste vrednote in morda je njegovo poslanstvo z istimi usmeritvami danes še pomembnejše, kot nekoč. Zato mu želim, naj ne pozabi na temeljno nalogo: boriti se za dobro Novega mesta in njegovih prebivalcev.

ANTON ŠKERLJ

Za naslov: